

MENORQUÍ SÍ, CATALÀ CLAR

Moltes vegades —massa vegades, més ben dit— els detractors del procés de normalització de l'ús de la nostra llengua recorren al malintencionat parany d'utilitzar la fibra sensible i l'estimació pels mots propis per fer creure a la gent que l'ensenyament del català estàndard va en detriment de les formes dialectals. Res més lluny de la realitat, i ja ho vam dir quan vam presentar aquesta secció: l'estàndard no és en cap cas una varietat superior a les altres, sinó el dialecte comú de tots els catalanoparlants, i incorpora tant el lèxic com la morfologia verbal propis de cada territori.

És curiós; però són aquests mateixos defensors de “lo nostro” els que, quan escriuen en català (ni que sigui en català de Menorca), no acaben de sortir-se'n en açò de fer servir els localismes i les formes pròpies del nostre subestàndard i, aleshores, utilitzen formes verbals com *autoritzo* (en comptes d'*autoritz*) o *proposem* (en lloc de *proposam*), i paraules com *nen* i *nena* (en tot de *fillet* i *filleta*) o *cognom* (per *llinatge*).

I precisament, reprenent el tema dels noms que vam encetar en el número anterior, avui parlarem dels *cognoms* o *llinatges*; és a dir, del nom de família que, en la majoria de països, ve donat pel que duu la família del pare. Ara bé, quina forma hem de fer servir? Com que són sinònims, podem utilitzar qualsevol de les dues; però a les illes Balears i Pitiüses la forma més usual i tradicional és *llinatge*. Per açò, tots els manuals d'estil de l'Administració local, insular i autonòmica, i tots els formularis de documents administratius publicats a les Illes, pro-

posen i recomanen fer servir el terme *llinatge* en els impresos i els documents que genera l'Administració, ja que, de totes les formes catalanes, és la més propera als ciutadans i amb la que es poden sentir més identificats.

Els llinatges catalans, dels quals procedeixen la majoria de noms de família de Menorca, tret dels de les famílies vinculades a una possessió territorial, es van formar a partir del nom (Llopis, fill de Lope), d'una qualitat (Prim), de l'ofici (Ferrer) o de l'origen del pare (Barceló, procedent de Barcelona); amb la particularitat que les dones adoptaven el llinatge amb desinència femenina (Mascarona, dona o filla d'en Mascaró).

Aquests llinatges apareixen recollits en els llibres de baptismes i defuncions, en actes notariais i en altres documents escrits; però no fou fins al 1870 que quedaren fixats ortogràficament, amb la Llei del registre civil. Aleshores, com que encara no s'havien fixat les normes or-

togràfiques de la llengua catalana i l'Administració seguia una forta tendència castellanitzadora, molts d'aquests noms de família es van fixar amb ortografia castellana (*Casasnovas* per *Casesnoves*, *Ameller* per *Ametller* o *Carreras* per *Carreres*). A més, en imposar aquesta llei de 1870 el doble llinatge, patern i matern, també s'introduí l'ús de la conjunció *i/y* entre els dos noms de família, tradició en un principi castellana i que, erròniament, molts han pensat que era un costum català i l'han volgut recuperar per desmarcar-se del castellà fent, sense saber-ho, justament tot el contrari del que pretenien.

ELS LLINATGES CATALANS ES VAN FORMAR A PARTIR DEL NOM, D'UNA QUALITAT, DE L'OFICI O DE L'ORIGEN DEL PARE